

ÖSSZEFOGLALÓK / ABSTRACTS

(In English: from page 148)

ROVAT: **TANULMÁNYOK** (peer reviewed)**15–30 » JÓZSA KRISZTIÁN – SZÁNTÓ ZSUZSANNA – HAJDUNÉ HOLLÓ KATALIN – PODRÁ CZKY JUDIT:****Az elsajátítási motiváció támogatásának lehetőségei az óvodai nevelésben**<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.02>

Az óvodáskori elsajátítási motiváció meghatározó szerepet játszik a gyermekek kognitív, szociális és pszichomotoros fejlődésében. Több kutatás igazolta, hogy az elsajátítási motiváció erőssége jelentős mértékben előre jelzi az iskolai sikerességet. Ennek ellenére az óvodáskori támogatásának, erősítésének a módszereivel és lehetőségeivel alig foglalkoztak még korábban. Írásukban ezért ezt a célt tűztük ki. A tanulmány bemutatja az elsajátítási motiváció fogalmát, többdimenziós természetét. Az elemzés részletesen foglalkozik a társas környezet motivációóra gyakorolt hatásával. Az elsajátítási motiváció összetevőinek – mint a kitartás és az érzelmi reakciók – elemzése révén hangsúlyt kap a pedagógusok szerepe a gyermekek motivációjának támogatásában. A tanulmány konkrét példákon keresztül ad ötleteket az óvodapedagógusok számára, beleértve az optimális kihívás elvén alapuló feladatok tervezését és a támogató környezet kialakítását. Emellett a szerzők kitérnek a családi háttér szerepére, a szülők és pedagógusok közötti együttműködés fontosságára. A tanulmány célja, hogy rámutasson az elsajátítási motiváció tudatos fejlesztésének a fontosságára és bemutassa annak pedagógiai lehetőségeit az óvodai nevelésben.

Kulcsszavak: *elsajátítási motiváció; óvoda; motiváció erősítése; kora gyermekkori nevelés*

31–58 » SÁVAI-ÁTYIN REGINA – BACSKAI KATINKA:**Életszerűen** – Heterogén tanulói közösségek tanításának didaktikai megközelítése pedagógusok narratívája alapján<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.03>

Az iskolákban tanuló diákközösségek heterogenitása általában is kihívás elé állítja a tanárokat. Ma már azonban a heterogenitás jellemzője, hogy egyre magasabb azoknak a tanulóknak az aránya, akik sajátos nevelési igényű (SNI) vagy beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdenek (KSH, 2024). Az egyik lehetséges pedagógiai válasz erre a kihívásra a differenciálás és a változatos módszertan alkalmazása (Reinhardt és Kökönyei, 2009). Ezzel a tanítás során a pedagógusok a hatékony tanulást ösztönzik (Chrappán, 2020), amivel a beilleszkedési, tanulási és/vagy magatartási nehézséggel küzdő tanulók nehézségeit próbálják könnyíteni. Kvalitatív

tanulmányunkban osztályfőnökökkel készült félig strukturált interjúkat (n = 9) elemeztünk az Atlas.ti szövegelemző programmal. Interjúalanyaink Hajdú-Bihar, illetve Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében dolgoznak, általános és középiskolákban. A kutatásunk célja elsősorban az volt, hogy átfogó képet kapjunk a BTMN tanulókkal kapcsolatos tanári tudásról és tapasztalatokról, illetve arról, hogy milyen mértékben élik meg a tanárok kihívásként az ilyen értelemben vett heterogén tanulói összetételt. Elemeztük, hogy milyen eljárásokat, módszereket alkalmaznak a tanárok, és ezek között milyen jelentősége van a differenciálásnak. Eredményeink azt mutatják, hogy a tanárok természetesen fogadják el a diákok sokszínűségét, és törekednek az ebből adódó kihívásoknak megfelelni, ez azonban nem könnyű számukra. A napi feladatok között folyamatosan igyekeznek egyénre szabott eszközöket, változatos tanulásszervezési módszereket kipróbálni. Vannak olyan, már régóta ismert technikák (online tartalmak használata, páros munka), amelyeket kifejezetten hasznosnak értékelnek, míg más módszereket, munkaformákat (pl. csoportmunka) nem találtak hasznosnak.

Kulcsszavak: *BTMN tanulók; pedagógiai eljárások; tanári eszköztár*

ROVAT: **LÁTÓSZÖG****5–14 » BÉNYEI JUDIT – TIMÁR BORBÁLA – RAJNAI RICHÁRD – SZIJÁRTÓ ZSOLT:****Szükség van-e a médiaműveltség fejlesztésére? – Kerekasztal-beszélgetés Rajnai Richárd *Miért van szükség a médiaműveltség fejlesztésére?* című könyvéhez kapcsolódóan**<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.01>

A beszélgetés egy frissen megjelent könyv kapcsán a médiaoktatás magyarországi helyzetét tekinteti át. Bemutatja a kiinduló situációt, az elmúlt pár évtized fejleményeit, s elemzi a jelenlegi helyzetet.

Kulcsszavak: *médiaműveltség; médiaoktatás*

ROVAT: **MŰHELY****59–69 » KOMJÁTHY ZSUZSANNA:****Pedagógusaink integrációs attitűdje**<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.04>

Jelen írás a sajátos nevelési igényű gyermekek többségi oktatási rendszerben történő integrációjának múltbéli és jelenlegi helyzetét vizsgálja a pedagógusok integrációs attitűdjének vonatkozásában egy korábbi, Horváthné 2006. évi, illetve a Miskolci Egyetem hallgatóinak 2024. évi kutatása adatai nyomán kapott eredményeket felhasználva, valamint azokat összehasonlítva.

A kutatás három kiemelt szempont mentén vizsgálta a pedagógusok integrációhoz való viszonyát, ezek a következők voltak: integrációs hajlandóság; szakmai kompetencia mérteke; továbbá a speciális ismeretszerzéshez szükséges tudás megszerzésének módja.

A kutatás célja az volt, hogy a vizsgált mintán belül felfedje annak mértékét, hogy az elmúlt közel húsz évben miként változott a többségi pedagógusok sajátos nevelési igényű gyermekek befogadására irányuló hajlandósága. A kutatás kísérletet tett továbbá annak megállapítására is, hogy milyen akadályai lehetnek a pedagógusok részéről a befogadás legmagasabb szintjének, az inklúzió megvalósulásának.

A jövőre vonatkozó kutatási célkitűzésünk annak vizsgálata, hogy a pedagógusok szakmai kompetenciaérzetének hiányában mennyire lehet őszinte részükről az integrációs szándék.

Kulcsszavak: *pedagógusok integrációs attitűdje; befogadás mérteke; szakmai kompetencia; integrációs szándék*

70–78 » ANTAL CSILLA:

Integráció a gyakorlatban – Egy hátrányos helyzetű roma kislány óvodai és iskolai befogadásának sikertörténete

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.05>

A tanulmány célja, hogy bemutassa a roma integráció gyakorlati aspektusait egy konkrét esettanulmányon keresztül. Egy – a székelvudvarhelyi Ficánka Napköziotthon integrált csoportjába járó – kislány sikertörténetét ismerhetjük meg.

2020 és 2024 között egy olyan kutatást folytattam, amely a nevelésszociológia és a romológia határmezsgyéjén mozgott: az óvodáskorú roma gyermekek intézménylátogatását befolyásoló tényezőket vizsgáltam Hargita megye területén.

A mintavétel során többek között interjút adott a szóban forgó kislány édesanyja és a Ficánka Napköziotthon azon óvodapedagógusai, akik az integrált csoportban dolgoznak.

Jelen tanulmány gerincét a fenti beszélgetések alapján írt beszámoló képezik: megismerhetjük a kislány történetét az édesanya, illetve a pedagógusok szemszögéből is. A kislány és családja, bár mindenben igyekeznek követni a többségi társadalom által szabott normákat, mégis a székelvudvarhelyi Budvár-romatelepen élnek. A szülők fő vágya, hogy lányuk a Ficánka Napköziotthonot követően többségi iskolában tanulhasson tovább. Ezt a – kezdetben elérhetetlennek tűnő – célt végül sikerült elérni.

Jelen tanulmány azért érdekfeszítő, mert egy valós történeten keresztül mesél az integráció gyakorlatáról, a mindennapi valóságból merítve tanulságokat és inspirációt.

Kulcsszavak: *óvodai integráció; Hargita megye; roma család*

ROVAT: ISKOLA – VILÁG

79–83 » „Pedagógusnak hivatalosan nem tanultam...” – Egy kutatómunka eredményeiből – TÓTH KRISZTIÁN és SZIMLER BÁLINT írása

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.06>

Trencsényi László kutatási kérdéseire válaszolva egy Barcelonában dolgozó magyar „kalandozás-szervező” (idegenvezető)

és a *Fekete pont* című 2023-as iskolafilm fiatal rendezője vall saját munkája során tapasztalt pedagógiai jellegű átéléséről.

Kulcsszavak: *idegenvezető; filmrendező; extrakurrikuláris pedagógiai tevékenység*

ROVAT: KÖZELÍTÉSEK

84–94 » SZENT-GÁLY VIOLA:

Dr. Hűvös Éva szerepe az óvodapedagógia lassú paradigmaváltásában

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.07>

A Dob Utcai Óvodában 1980-ban megkezdett óvodai kísérlet értéke túlmutat azon, hogy egykor markáns képviselőt adta az óvodai nevelésben is bekövetkező szemléletváltásnak. A Differenciált Óvodai Bánásmód program (DOB Program) nyomában született, majd az 1990-es években párhuzamosan zajlott óvodai innovációk kölcsönösen merítették egymás tudásából. Ideje, hogy a DOB Program jelentőségét, szerzőjének munkásságát kellő távolságból elemezzük, megkezdjük azoknak a tényeknek a feltárását, amelyek révén láthatóvá válik, hogy a program kidolgozója, dr. Hűvös Éva (1942–2014) óvónő, pszichológus kora legnagyobb hatású óvodai kutatója lehetett.

A tanulmány egy megkezdett PhD kutatás előtanulmányaként vezet el abba a mindeddig feltáratlan folyamatba, amelyben dr. Hűvös Éva a DOB Program paradigmaváltó szemléleti keretében felépíti és óvodai gyakorlatba ülteti a szociális tanulás óvodai formájának „alapegységeit”. A kommunikációs rendszer zárt (szabályozott) és nyitott (változtatható) elvének alkalmazása, a mikroszituáció és szituációelemzés alapegységként való bevezetésével a DOB Programban új, konstruktivista metodológiát alkot az 1980-as években. Körvonalazódik, hogy a Program szerzőjének tanulmányai révén korai rálátása lehetett Vigotszj munkásságára és a proximális fejlődési zóna elméletére, amelynek - feltételezésünk szerint – első magyar óvodai adaptációja lehetett a DOB Program.

Dr. Hűvös Éva életútjának áttekintése, szemlélete eredőinek vizsgálata és a DOB program tanulmányértelmezésének komparatív elemzése által arra következtethetünk, hogy publikációi és a „Globális nevelés és az autonómia fejlődésének óvodai programja” kialakításával kiemelkedő szereplője lehetett a szociál-konstruktivista pedagógiai irányzat magyar óvodai gyakorlatba ültetésének. Jelen előtanulmány azokat a tartalmakat villantja fel ebből a folyamatból, amelyeket már most is ismerünk, és így kívánja katalizálni egy mélyebb, átfogó kutatás indítását a témában.

Kulcsszavak: *Differenciált Óvodai Bánásmód Program; óvodai tanulás; szociálkonstruktivista óvodai gyakorlat; dr. Hűvös Éva*

95–106 » THÜR ANTAL – FÜGEDI BALÁZS:**Fizikai aktivitás és fizikai mutatók kapcsolatrendszere a kognitív képességekkel és a tantárgyi teljesítménnyel**

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.08>

Review jellegű tanulmányunk célja, hogy átfogó képet adjunk a mozgás, az aktív életvezetés hatásaira a kognitív képességek szegmensében. Vizsgáltuk továbbá a fizikai mutatók kapcsolatát is, a kognitív funkciók, az agyműködés és az iskolai teljesítményben nyújtott összetett képességekre támaszkodó iskolai teljesítmény felmérésének tekintetében.

Áttekintésünk alapján a szakirodalom nem fest egységes képet a mozgás kognitív képességekre, tantárgyi teljesítményre ható kapcsolatának szempontjából, de a legtöbb esetben összefüggést feltételez, negatív hatást nem igazol. A vizsgálatok különböző módszerekkel heterogén hatást mutatnak, melyek sokszor pozitív kapcsolatot igazolnak, de annak mértékét meghatározni szinte lehetetlen, az objektív monitoring a komplex funkciók és különböző mozgásformák miatt egységesítésre alkalmatlan. Sajnos a kognitív, tantárgyi és mozgásos terület fejlődését külön kezeli a szakirodalom, pedig az feltételezhetően összetett rendszerként funkcionál. Az ok-okozati kapcsolatot azonban nehéz összekötni objektív mérőszámok hiányában.

Az eredmények mégis jelentősek, mert a jelen generációt ülő életmód, inaktív életvezetés jellemzi, ami megváltoztatható csak akkor lenne, ha a tanulás elsődleges színterén a tanórák megújításával motiválnánk a diákokat, és a keringési rendszer egészsége mellett az agy edzettségével, a tanulási környezet mozgás által való feltöltődésével lépnek fel az elavult pedagógiai módszerekkel és tanulási stratégiákkal szemben.

Kulcsszavak: *mozgás, fizikai aktivitás, kognitív képességek, tantárgyi teljesítmény*

ROVAT: SZEMLE (kritikák, ismertetők)**107–116 » KAMARÁS ISTVÁN OJD:****„Ketten egy könyvről” – Konzervatívok és progresszívek – ideológusok és kultúrharcosok**

FÁBRY BÉLA ÉS TRENCSENYI LÁSZLÓ (SZERK.): *KONZERVATÍV PEDAGÓGIA PRO ÉS KONTRA. EGY PEDAGÓGIAI PARADIGMA A VITA KÖZÉPPONTJÁBAN*

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.09>

A szociológus szerző kritikusszerpében ötféle írást különböztet meg. Először a magukat a konzervatív pedagógia képviselőinek tekintő szerzőkét, akiket jóval inkább ideológusoknak és kultúrharcosoknak tekint, mint a pedagógia tudománya művelőinek. Másodszor a velük szemben kritikus, tényekkel, érvekkel, olykor iróniával főlépő oktatáskutatók írásaival foglalkozik a szerző, akik a tényeket és érveket okkal-joggal hiányolják a *konzervatív* jelzővel visszaélő ideologikus dolgozatcsokrából. Külön kategóriába sorolható a magát konzervatív-nak nevező Nyíri Kristóf írása, mely a kötet legárnyaltabb megnyilatkozása, amennyiben képes felülemelkedni a

különböző dichotómiákon. Trencsényi László az elmúlt fél évszázad azon magyar pedagógiai innovációit, megvalósult utópiáit sorolja fel, amelyek egyre inkább kikopni látszanak a pedagógiai közbeszédből. Végül Kiss Endre filozófus swifiti iróniával kommentálja a kötet írásait, és arról győzi meg a recenzentet, hogy ez esetben sem a konzervativizmus és a progresszivizmus áll szemben, hanem az univerzalizmus és a partikularizmus. Az utóbbi buktatójában pedig nem az ideológusok, hanem a tudósok is elbotolhatnak.

Kulcsszavak: *konzervatív; progresszív; pedagógia; ideológia*

117–124 » KERÉNYI MARI:**„Ketten egy könyvről” – Vagy ez, vagy lövünk**

FÁBRY BÉLA ÉS TRENCSENYI LÁSZLÓ (SZERK.): *KONZERVATÍV PEDAGÓGIA PRO ÉS KONTRA. EGY PEDAGÓGIAI PARADIGMA A VITA KÖZÉPPONTJÁBAN*

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.10>

Recenzió Fábry Béla és Trencsényi László (szerk.) *Konzervatív pedagógia pro és kontra. Egy pedagógiai paradigma a vita középpontjában* című tanulmánykötetéről.

A párbeszéd jószándékával életre hívott kötet szerzői két markánsan különböző oldalt képviselnek. A recenzens igyekszik szétválasztani a kötet írásaiban megjelenő aktuálpolitikát a tudománytól, s felhívja a figyelmet a megválaszolásra váró valóban égető kérdésekre.

Kulcsszavak: *aktuálpolitika; ex katedra; a tudomány tisztaságai; „konzervativizmus”; igazsi kérdések*

125–130 » POZSÁR ANDREA:**Széles körű nemzetközi kitekintés, korszerű kutatási módszerek**

KAPOSI JÓZSEF ÉS KERESKÉSNÉ HORVÁTH ILONA (SZERK.): *ÚJ TANTÁRGYPEDAGÓGIAI KUTATÁSOK, INNOVÁCIÓK ÉS ELEMZÉSEK*

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.11>

Az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság Tantárgypedagógiai Albizottságának gondozásában 2024 nyarán megjelent *Új tantárgypedagógiai kutatások, innovációk és elemzések* című tanulmánykötet aktuális válaszokat ad a tantárgypedagógia interdiszciplináris kérdéseire. A kötet – amely a tragikus hírelenséggel elhunyt prof. dr. Csapó Benő emléke előtt tisztelőleg – 350 oldalon keresztül mutatja be a legújabb kutatási irányokat a természettudományi, társadalomtudományi és művelődési nevelés területén. A tanulmányok között szerepelnek a digitális környezetismereti tananyagfejlesztés, energiatudatosság, STEM-oktatás, történelemtanítás, okostankönyvek, pénzügyi műveltség, zenepedagógia és drámapedagógia aktuális kérdései. Kiemelt figyelmet kapnak a Kodály-koncepció témakörében végzett legújabb kutatások, valamint a tantárgyközi kapcsolódások, például Petőfi költészetének zenei feldolgozásai. A tanulmánykötet nem csupán a kutatók, hanem a gyakorló pedagógusok számára is hasznos olvasmány,

amely orientációt ad a 21. századi tanítási gyakorlat korszerűsítéséhez. A recenzió célja, hogy áttekintést nyújtson a kötet szerkezetéről, tematikus sokszínűségéről, valamint reflektáljon annak pedagógiai és oktatáspolitikai jelentőségére.

Kulcsszavak: *tantárgypedagógia; digitális tananyagfejlesztés; interdiszciplináris oktatás; művészeti nevelés*

131–133 » TIMÁR GIGI:

Önsegítő könyv kezdő (?) kritikai gondolkodóknak

RADÁCSI LÁSZLÓ: GONDOLKODJ OKOSAN!

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.12>

A kritikai gondolkodás hasznosságában és a megtanulásának fontosságában nagy egyetértés mutatkozik a témával foglalkozó szakirodalomban. A kötet e készség fejlesztéséhez kíván önállóan használható eszközt adni az olvasónak.

Kulcsszavak: *recenzió; kritikai gondolkodás; kompetenciafejlesztés*

ROVAT: NAPLÓ

134–139 » TURCSIK KATALIN – MAJOR ANITA:

Három évtizede a tanulási zavarral küzdő középiskolásokért – „Megbélyegzés vagy felmentés a részképességzavar megállapítása a tanuló számára?” – Konferenciabeszámoló és előadás

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.13>

A budapesti Öveges József Középiskola 1994-ben, Magyarországon elsőként vállalkozott a tanulási zavarral élő középiskolások fogadására, célzott támogatására. Az írás beszámoló a *DISZ30 – három évtizede a tanulási zavarral küzdő középiskolásokért* című konferenciáról és tablókiállításról, amellyel az iskola a három évtized mérőföldköveit és tanulságait idézte fel.

Az ezután következő, személyes hangú írás szerzője visszatért arra a tíz esztendőre, amikor az Öveges József Középiskolában diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás tanulók érettségire való felkészítésével és órán kívüli nevelésével, művelésével is foglalkozott. Megvilágítja, hogy ez emberként miért adott nagyobb örömet, magyartanárként miért hozott nagyobb sikert számára, mint a problémamentesebb diákok tanítása. Ha a gyermekek megtapasztalták a szeretetteljes szigort, ha látták, hogy a részképességzavarról szerzett papír nem jelentheti a követelmények alóli kibúvót, ha a tanár tudott alkalmazkodni csavaros észjárásukhoz, és ő is rendre kizökkentette őket, akkor csodás eredményeket produkáltak: javult az íráskéjük, a helyesírásuk, a memóriájuk, terhelhetőbbé váltak. Önképzőkör, túracsoport, erdei iskola, népmismereti program,

néptánc tanulás, kézműves foglalkozások is segítették a hagyományos módszerekkel hátrányban lévő tanítványok önbecsülésének erősítését, beilleszkedését, sikerorientálását.

A 2000/2001-es tanévben feldolgozott „esettanulmányával” bemutatja egy szenvedélyes versmondóvá és néptáncossá vált, súlyosan diszlexiás, diszgráfiás fiú sorsát. A szülők háritása, szégyenérzete miatt hivatalos papírt, így bizonyos számonkéréseknél külön elbírálást sem kaphatott a fiktíven Tominak nevezett tanítvány, a speciális segítő módszerek és környezet (tanárok, osztálytársak) hatására mégis egyetemet végzett, minden idejét írással és olvasással töltő felnőtté vált.

Kulcsszavak: *konferencia; Öveges József Középiskola; tanulási zavar; részképességzavar; diszlexia; diszgráfia; esettanulmány*

140–142 » DARVAI TIBOR:

Reflexiók a 2024-es Országos Neveléstudományi Konferencia után

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.14>

2024-ben immár 24. alkalommal került megrendezésre a hazai neveléstudományi közösség legnagyobb reprezentatív szakmai-tudományos eseménye, az Országos Neveléstudományi Konferencia, melyet 2024-ben az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság felkérésére a Debreceni Egyetem Nevelés- és Művelődéstudományi Intézete szervezett meg. Az ONK lassan negyedszázados jelenléte szervezetszociológiai szempontból azt jelzi, hogy a konferencia teljességgel integrálódott a hazai neveléstudomány szövetébe, továbbá azt is, hogy évenkénti megszervezése és megtartása nélkül elképzelhetetlen lenne a hazai neveléstudományi mező. A konferencia három napján összesen 30 szimpóziumot, 39 tematikus szekciót és 5 poszter-szekciót tartottak meg.

Kulcsszavak: *Országos Neveléstudományi Konferencia; neveléstudomány; neveléstörténet*

*

B2 » *A képekről (Orgoványi Anikó)*

A szerző rövid írása rajzai születéséről.

150–B3 » *Szerkesztői jegyzet*

Arról, hogy mi történt egy osztálytalálkozón.

B4 » *„Az oktatás válsága”*

Részlet Hannah Arendt írásából – egy gondolat a nevelésről egy folyton megkopó, állandó kizökkenésben lévő világban.

ABSTRACTS

(Full-texts are in Hungarian!)

SECTION: TANULMÁNYOK (peer reviewed)

15–30 » JÓZSA, KRISZTIÁN – SZÁNTÓ, ZSUZSANNA – HAJDUNÉ HOLLÓ, KATALIN – PODRÁ CZKY, JUDIT:

Supporting Mastery Motivation in Kindergarten

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.02>

Mastery motivation in early childhood plays a crucial role in children's cognitive, social and psychomotor development, as well as in laying the foundation for future academic success. While previous research has confirmed the predictive value of mastery motivation, comparatively little attention has been paid to the methods and opportunities for fostering and enhancing it. This study seeks to address this gap by examining the multidimensional nature of mastery motivation and identifying effective kindergarten practices to support its development. The analysis considers the influence of the social environment on motivation and delves into core components such as persistence and emotional engagement, emphasizing the pivotal role of educators in nurturing motivational growth. Drawing on concrete examples, the study offers practical recommendations for teachers, including the implementation of optimally challenging tasks and the creation of supportive, responsive learning environments. Moreover, the paper explores the impact of family background and highlights the significance of parent-teacher collaboration. Ultimately, this work underscores the importance of the intentional cultivation of mastery motivation and outlines pedagogical strategies within early childhood education to effectively support this essential developmental domain.

Keywords: *mastery motivation; kindergarten; supporting motivation; early childhood education*

31–58 » SÁVAI-ÁTYIN, REGINA – BACSKAI, KATINKA:

In a lifelike way. A didactic approach to teaching heterogeneous learning communities based on teacher's narratives

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.03>

The heterogeneity of student communities in schools is a challenge for teachers. One of the characteristics of heterogeneity is the increasing proportion of learners with special educational needs or difficulties in integration, learning and behaviour (BESD) (KSH, 2024). One possible pedagogical response to this challenge is differentiation and the use of varied methodologies (Reinhardt & Kökönyei, 2009). In teaching, educators encourage effective learning (Chrappán, 2020), through which educators seek to facilitate the learning difficulties of students with difficulties in fitting in, learning and/or behaviour. In our qualitative study, semi-structured

interviews with classroom teachers (n=9) were analysed using Atlas.ti 24 text analysis software. Our interview participants are working in primary and secondary schools in the counties of Hajdú-Bihar; Szabolcs-Szatmár-Bereg. The focus of our research is primarily to get a comprehensive picture of teachers' knowledge and experiences with BESD students and to what extent teachers perceive the heterogeneous student population as a challenge. Our results show that teachers naturally accept the diversity of students and strive to meet the challenges this brings, but this is not straightforward for them. Between daily tasks, they are constantly trying out different tools and approaches to learning methods. Some techniques (using online content, working in pairs) are considered particularly useful, while others (e.g. group work) are not.

Keywords: *students with BESD; pedagogical practices; teacher toolkit*

SECTION: LÁTÓSZÖG

5–14 » BÉNYEI, JUDIT – TIMÁR, BORBÁLA – RAJNAI, RICHÁRD – SZIJÁRTO, ZSOLT:

Is there a need to develop media literacy?

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.01>

The conversation reviews a recently published book on the state of media literacy in Hungary. It presents the initial situation, reviews developments over the past few decades, and analyzes the current state of media literacy.

Keywords: *media literacy; media education*

SECTION: MŰHELY

59–69 » KOMJÁTHY, ZSUZSANNA:

The integration attitude of our teachers

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.04>

This paper examines the past and current situation of the integration of children with special educational needs in the mainstream education system, using and comparing the results of a previous study conducted by Horváthné in 2006 and the results obtained from the research data of students at the University of Miskolc (2024) regarding the integration attitude of teachers.

The research examined teachers' attitudes towards integration along three key aspects: willingness to integrate; degree of professional competence; and the method of acquiring the knowledge necessary for acquiring special knowledge.

The aim of the research was to reveal, within the sample examined, the extent to which the willingness of mainstream teachers to include children with special educational needs has changed over the past twenty years. The research also

attempted to determine what obstacles teachers may face in achieving the highest level of inclusion.

Our future research objective is to examine how sincere teachers' integration intentions can be in the absence of a sense of professional competence?

Keywords: *teachers' integration attitude; level of acceptance; professional competence; integration intentions*

70–78 » ANTAL, CSILLA:

Integration in Practice – A Success Story of a Disadvantaged Roma Girl's Inclusion in Kindergarten and School

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.05>

This study presents the practical aspects of Roma integration through a specific case study. We follow the success story of a young girl attending the integrated group at the Ficánka Nursery School in Odorheiu Secuiesc.

Between 2020 and 2024, I conducted a research project based on educational sociology and romology. The study focused on the factors influencing the institutional attendance of Roma children in Harghita County. During the sampling process, interviews were conducted with the girl's mother and the kindergarten teachers working in the integrated group at the Ficánka Kindergarten.

The core of this study is based on reports from these interviews, offering insights into the girl's story from both the mother's and the educators' perspectives.

Although the girl and her family strive to follow the norms of majority society in every possible way, they live in the Budvár roma settlement in Odorheiu Secuiesc. The parents' main aspiration is for their daughter to continue her education in a majority school after finishing his studies at the Ficánka Kindergarten. This goal—initially seemingly out of reach—was eventually achieved.

This study is particularly compelling because it tells the story of integration in practice through a real-life example, offering insights and inspiration from everyday reality.

Keywords: *kindergarten integration; Harghita County; roma family*

SECTION: ISKOLA – VILÁG

79–83 » "I was not formally trained as a teacher..." – From the results of a research project – by KRISZTIÁN TÓTH and BÁLINT SZIMLER

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.06>

In response to László Trencsényi's research questions, a Hungarian "adventure organiser" (tour guide) working in Barcelona and the young director of the school film *Black Spot (Fekete pont)*; (2023) will talk about their own pedagogical experiences in their work.

Keywords: *tour guide; film director; extracurricular educational activities*

SECTION: KÖZELÍTÉSEK

84–94 » SZENT-GÁLY, VIOLA:

The role of dr. Éva Hívös in the slow paradigm shift in kindergarten pedagogy

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.07>

The value of the kindergarten experiment started in the Dob Utca Kindergarten in 1980 goes beyond the fact that it was once a prominent representation of the change of approach in kindergarten education. Born in the wake of the Differentiated Kindergarten Behaviour Programme (DOB Programme) and then running in parallel in the 1990s, the kindergarten innovations of the 1990s drew on each other's knowledge. It is time to analyse the significance of the DOB Programme and the work of its author from a distance, and to begin to uncover the facts that will show that the programme's developer, Dr. Éva Hívös (1942-2014), a kindergarten teacher and psychologist, was the most influential kindergarten researcher of her time.

As a preliminary study of an ongoing PhD research, this paper leads us into the hitherto unexplored process of Dr. Éva Hívös' paradigm-shifting approach to the DOB Programme, in which she builds up and puts into practice the "basic units" of the preschool form of social learning in kindergarten. By applying the closed (controlled) and open (changeable) principles of the communication system and introducing micro-situations and situation analysis as basic units in the DOB Program, she creates a new constructivist methodology in the 1980s. It is outlined that through the studies of the author of the Program, he had an early insight into the work of Vigotszj and the theory of the proximal developmental zone, which, we assume, was the first Hungarian kindergarten adaptation of the DOB Program.

By reviewing the career of Dr. Éva Hívös, by examining the origins of her approach and by comparative analysis of the DOB program's interpretation of learning, we can conclude that she may have been a prominent player in the implementation of the social-constructivist pedagogical trend in Hungarian kindergarten practice through her publications and the development of the "Kindergarten Program of Global Education and the Development of Autonomy". The present preliminary study sheds light on the contents of this process that we already know, and thus aims to catalyse the launch of a deeper, comprehensive research on the topic.

Keywords: *differentiated preschool behaviour programme; preschool learning; social constructivist preschool practice; Dr. Éva Hívös*

95–106 » THÜR, ANTAL – FÜGEDI, BALÁZS:

The relationship between physical activity and indicators regarding cognitive skills and academic performance

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.08>

The aim of our review-type study is to take into consideration the effects of movement and active living in the segment of

cognitive skills and functions. We also examined the relationship between physical indicators, in terms of assessing cognitive functions, brain function and school performance based on the complex skills provided in school performance.

Based on the literature review, there is no unified opinion in terms of relationship between movement on cognitive abilities and academic performance, but in most cases it assumes a connection and does not prove a negative effect. Studies using different methods show a heterogeneous effect, which often proves a positive relationship, but it is almost impossible to determine its extent, objective monitoring is not suitable for unification due to the complex functions and different forms of movement. Unfortunately, the literature treats the development of cognitive functions, subject and movement separately, even though it presumably functions as a complex system. However, it is difficult to establish a causal relationship in the absence of objective measures.

The results are still significant, because the present generation is characterized by a sedentary and an inactive lifestyle, which can only be changed if we motivate the students by renewing the lessons in the primary scene of learning and, in addition to the health of the heart and circulatory system, with the fitness of the brain, by replenishing the learning environment through movement. This new type of thinking could gain strength against outdated pedagogical methods and learning strategies.

Keywords: *physical activity; cognitive skills; cognitive functions; academic performance*

SECTION: **SZEMLE** (kritikák, ismertetők)

107–116 » KAMARÁS, ISTVÁN OJD:

“Two Reviewers, one Book” – Conservatives and progressives – ideologues and culture warriors

FÁBRY BÉLA ÉS TRENCSENYI LÁSZLÓ (SZERK.): *KONZERVATÍV PEDAGÓGIA PRO ÉS KONTRA. EGY PEDAGÓGIAI PARADIGMA A VITA KÖZÉPPONTJÁBAN*

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.09>

In the role of critic the sociologist in culture distinguishes five types of writings. First, those of authors who consider themselves representatives of conservative pedagogy, whose writings he considers much more ideologists and culture warriors than practitioners and investigators of the science of pedagogy. Second, the author deals with the writings of educational researchers who are critical of them, presenting facts, arguments, and sometimes irony, which are rightly missing from the ideological treatise that misuses the adjective conservative. The writing of Kristóf Nyíri, who considers himself a conservative, can be classified in a separate category, which is the more nuanced and reflective writing in the volume, which is able to rise above the various dichotomies. László Trencsényi with sorrowfulness lists the innovations and realized utopias of Hungarian pedagogy of the past half century,

which seem to be increasingly disappearing from the pedagogical discourse. seems to be falling out of the public discourse in educational science. Finally, philosopher Endre Kiss comments on the writings in the volume with Swift irony and convinces the reviewer that in this case it is not conservatism and progressivism that are at odds, but universalism and particularism. And the latter pitfall can be stumbled upon not only by ideologists, but also by scientists.

Keywords: *conservative; progressive; ideology; pedagogy*

117–124 » KERÉNYI, MARI:

“Two Reviewers, one Book” – Either This or We Shoot

FÁBRY BÉLA ÉS TRENCSENYI LÁSZLÓ (SZERK.): *KONZERVATÍV PEDAGÓGIA PRO ÉS KONTRA. EGY PEDAGÓGIAI PARADIGMA A VITA KÖZÉPPONTJÁBAN*

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.10>

A Review of Béla Fábrý and László Trencsényi (Eds.): *Conservative Pedagogy – Pro and Contra. A Pedagogical Paradigm at the Center of Debate.*

This volume, created with the intention of fostering dialogue, brings together authors representing two distinctly opposing perspectives. In this review, the author aims to separate current political narratives from academic inquiry, and to highlight the truly pressing pedagogical questions that remain unanswered.

Keywords: *current politics; ex cathedra; the pure mirror of science; “conservatism”; real questions*

125–130 » POZSÁR, ANDREA:

Broad international outlook, modern research methods

KAPOSI JÓZSEF ÉS KERESKÉSNÉ HORVÁTH ILONA (SZERK.): *ÚJ TANTÁRGYPEDAGÓGIAI KUTATÁSOK, INNOVÁCIÓK ÉS ELEMZÉSEK*

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.11>

The edited volume *New Research, Innovations and Analyses in Subject Didactics*, published in the summer of 2024 under the auspices of the Subject Didactics Subcommittee of the Educational Science Committee of the Hungarian Academy of Sciences, offers timely and relevant responses to the interdisciplinary challenges of contemporary subject didactics. The 350-page compilation — dedicated to the memory of the late Prof. Dr. Benő Csapó — presents cutting-edge research directions in science, social science, and arts education. The contributions cover a broad thematic spectrum, including digital curriculum development in environmental education, energy awareness, STEM education, history instruction, smart textbooks, financial literacy, music and drama pedagogy. Notable emphasis is placed on recent studies concerning the Kodály concept, as well as interdisciplinary integrations, such as the musical interpretation of Sándor Petőfi’s poetry. This collection serves not only as a valuable resource for researchers, but also as a practical guide for educators

seeking to modernize teaching practices in the 21st century. This review aims to offer an overview of the structure and thematic diversity of the volume, and to reflect on its pedagogical and educational policy significance.

Keywords: *subject didactics; digital curriculum development; interdisciplinary education; arts education*

131–133 » TIMÁR, GIGI:

A self-help book for novice (?) critical thinkers

RADÁCSI LÁSZLÓ: GONDOLKODJ OKOSAN!

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.12>

There is a broad consensus in the literature on the value and importance of critical thinking. The book is designed to provide readers with a tool that can be used on its own to develop this skill.

Keywords: *book review; critical thinking; competence development*

SECTION: NAPLÓ

134–139 » TURCSIK, KATALIN – MAJOR, ANITA:

Three decades for secondary school students with learning disabilities – “Is it stigmatisation or acquittal when a partial disability is determined on a learner?” – A conference report and a presentation

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.13>

In 1994, the Öveges József Secondary School in Budapest became the first in Hungary to provide targeted support for secondary school students with learning disorders. The paper reports on the *DISZ30 - three decades for secondary school students with learning disorders* conference and tableau exhibition, which the school held to recall the milestones and lessons learned over three decades.

The author of the next presentation, in a very personal speech, looks back at the ten years spent at the Öveges József Middle School (Öveges József Középiskola) preparing the learners with dyslexia, dysgraphia and dyscalculia for their final exams educating them outside of classroom settings. She shows why this gave great pleasure as a human and why this was greater success as a Hungarian teacher than teaching less problematic learners. When the children experienced strictness with love, when they realised that having a paper stating that they are partially disabled does not mean that they are immune to the consequences of their actions, the teacher was able to adapt to their way of thinking, and is able to jolt them out, they will produce excellent results: their writing improved, their spelling and memory got better. Self-development activities, hiking groups, open-air school, folklore

programmes, folk dancing and handwork all helped the underprivileged children to earn self-esteem, integrate and become successful. This study shows the story of a dyslexic boy who finished in the academic year of 2000/2001, who became a folk dancer and poem reciter. Due to the denial and shame of the parents he did not get an official paper about his disability, and hence did not get special treatment in certain exams. Thanks to the environment and special education methods employed, he finished university and as a grownup he spends all his time reading and writing books.

Keywords: *conference; Öveges József High School; learning disorder; partial disability; dyslexia; dysgraphia; case study*

140–142 » DARVAI, TIBOR:

Reflections after the 2024 National Conference on Educational Science

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.14>

In 2024, the most relevant representative professional-scientific event of the Hungarian educational science community, the National Conference on Educational Science, was held for the 24th time. The conference was organized by the Institute of Educational Studies and Cultural Management at the University of Debrecen at the request of the Pedagogical Scientific Committee of the Hungarian Academy of Sciences. From an organizational sociological perspective, the ONK's nearly quarter-century presence indicates that the conference has become fully integrated into the structure of educational science, and that without its annual implementation, the field of educational science in Hungary would be unimaginable. During the three days of the conference, a total of 30 symposiums, 39 thematic sections, and 5 poster sections were organized.

Keywords: *National Conference on Educational Science; educational science; history of education*

*

B2 » *About the pictures (Orgoványi, Anikó)*

A short summary by the author about the birth of his drawings.

150–B3 » *Editor's Note*

About what happened at a class reunion.

B4 » „*The Crisis in Education*”

Excerpt from Hannah Arendt's writing about education in an ever-weary world in constant dislocation.

SZÁMUNK SZERZŐI (AUTHORS IN ISSUE)

ANTAL CSILLA

óvodavezető | Ficánka Napköziotthon (2010–) | általános iskolai és óvodai tanár (BBTE, 2007 és 2008) | *oktatásmenedzsment* mesterdiploma (Nagyszébeni Lucian Blaga Egyetem, 2011) | oktatási szakértő | doktorandusz | PTE BTK „Oktatás és Társadalom” NDI | 2020 és 2024 között a „Roma Gyermek Nevelése Székelyföldön, különös tekintettel a Hargita megyei cigány/roma óvodáskorú gyermekek intézményi látogatottságát befolyásoló tényezőkre” című tudományos kutatás vezetője

BACSKAI KATINKA

oktatáskutató | adjunktus | DE Neveléstudományi Intézete

BÉNYEI JUDIT, PhD

egyetemi docens | szociológus | Moholy-Nagy Művészeti Egyetem | a *Design- és vizuális nevelés-tanár* MA képzés szakvezetője

Dr. DARVAI TIBOR, PhD

egyetemi adjunktus | ELTE BGGyK | oktatáskutató-oktatástörténész | kutatási területei: az oktatás-pedagógia-neveléstudomány története 1945 után; a történelemtanítás módszertana

Dr. FÜGEDI BALÁZS

egyetemi docens | intézetigazgató-helyettes | EKKE Sporttudományi Intézet

HAJDUNÉ HOLLÓ KATALIN

címzetes egyetemi docens | MATE | főigazgató | Tiszacsegei Városi Óvoda és Bölcsőde | doktorandusz | Selye János Egyetem

JÓZSA KRISZTIÁN, DSc

az MTA doktora | egyetemi tanár | SzTE | MATE

KAMARÁS ISTVÁN OJD

író | szociológus

KERÉNYI MARI

iskolacsinaló | Zöld Kakas Líceum | a Zöld Kakas Líceum egyik alapítója | tanár

Dr. KOMJÁTHY ZSUZSANNA

egyetemi adjunktus | ME Gyógypedagógiai Intézet | szakvizsgázott óvodapedagógus és gyógypedagógus | aktuális kutatási területe: a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációjának megvalósulása

MAJOR ANITA

intézetigazgató-helyettes | MCC Magyar Összetartozás Intézete | történelem és magyar nyelv és irodalom szakos tanár (speciális képzés: 20. századi magyar irodalom) | szerkesztő | rendező | 1996–’99: doktorandusz | 1996–2006: középiskolai tanár | 2002-ben az MTA pedagógus kutatói pályadíjban részesítette | 2003–2023: a Magyar Nemzet olvasószerkesztője, újságírója | 2019–2022: az MMA film- és fotóművészeti ösztöndíjasa | a *Külső Magyarok* kisebbségkutató misszió egyik alapítója

ORGOVÁNYI ANIKÓ

PhD-hallgató | EKKE NDI | alapító elnök | Zöld Szív Ifjúsági Természetvédő Mozgalom

PODRÁ CZKY JUDIT, PhD

egyetemi docens | tanszékvezető | MATE Gyermeknevelési Tanszék

POZSÁR ANDREA

doktorandusz | DE Humán Tudományok DI, Neveléstudományi Doktori Program | zongoraművész-tanár, mesterpedagógus | LFZE | zongoratanár | Tóth Aladár Zeneiskola AMI

Dr. RAJNAI RICHÁRD, PhD

média és történelem szakos tanár | **közoktatási vezető** | **médiaművész** | a szombathelyi főiskolán, a PTE-n, illetve a BME-n tanult | másfél évtizedig tanított mozgóképkultúra és médiaismeretet | a Lessz Média Kft. ügyvezetője

.....

SÁVAI-ÁTYIN REGINA

német nyelv és történelem szakos tanár | **tanársegéd** | **DE, Neveléstudományi Tanszék**

.....

SZÁNTÓ ZSUZSANNA

doktorandusz | **Selye János Egyetem, Komárom**

.....

SEZT-GÁLY VIOLA

szakmai tanácsadó | **Oktatási Hivatal** | **másodéves PhD-hallgató** | **EKKE** | 35 éve az óvodapedagógia szakmai tanácsadója | a soproni Óvóképző Főiskolán, Jávorszky Edit által ismerte meg Hűvös Éva akkor új könyvét, amely útján elindította | doktoranduszként az adaptív óvodai nevelés ismeretelméleti előzményeivel, Hűvös Éva munkásságával foglalkozik

.....

SZIJÁRTÓ ZSOLT

egyetemi tanár, oktató | **PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék** | *a Kommunikáció, Média és Kultúra* doktori program vezetője | a PAB Kommunikáció- és Médiatudományi Munkabizottság elnöke

.....

SZIMLER BÁLINT

filmrendező | a **Budapest Nemzetközi Film Fesztivál (BIFF)** egyik alapítója és **kreatív igazgatója** | New Yorkban nőtt fel, 9 évesen jött Magyarországra | 19 évesen felvételt nyert az SZFE-re, Enyedi Ildikó osztályába | harmadéves vizsgafilmje, az *Itt vagyok* elnyerte a Filmszemle kisjátékfilmfesztiválját, és Cannes-ban is szerepelt | 2011-ben Rév Marcellel megalapította a Kodály Method zenés videóprojektet, majd 2015-ben

közösségi finanszírozásból elkészült ennek nagyjátékfilm-verziója, a *Balaton Method* | első nagyjátékfilmje, a Fekete Pont Locarnóban három díjet nyert

.....

THÜR ANTAL

PhD-hallgató | **EKKE Neveléstudományi Doktori Iskola** | **biológia–testnevelés szakos tanár** | **erőnléti edző** | **DVTK LSA**

.....

TIMÁR BORBÁLA

médiapedagógia szakértő | **doktorjelölt** | **MOME** | 2012-től a Televele Egyesület, 2019-től az Idea Alapítvány munkatársa | 2019 és 2024 között Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiájának pedagógiai szakértőjeként dolgozott

.....

TIMÁR GIGI

vezető | **Budapest LAB Vállalkozásfejlesztési Iroda, BGE** | **doktoranda** | **MOME Doktori Iskola** | szociológus, vállalkozásfejlesztési szakember, facilitátor | kutatási témája: a vállalkozói készségek fejlesztésének interdiszciplináris lehetőségei

.....

TÓTH KRISZTIÁN

idegenvezető | **pontosabban: „inkább városi kalandozások és megtapasztalások szervezője/rendezője”** | **Barcelona** | közgazdasági egyetemi diplomával jutott el szeretett városáig, ahol egy kis cég vezetését vállalva rögtön az idegenforgalomban helyezkedett el

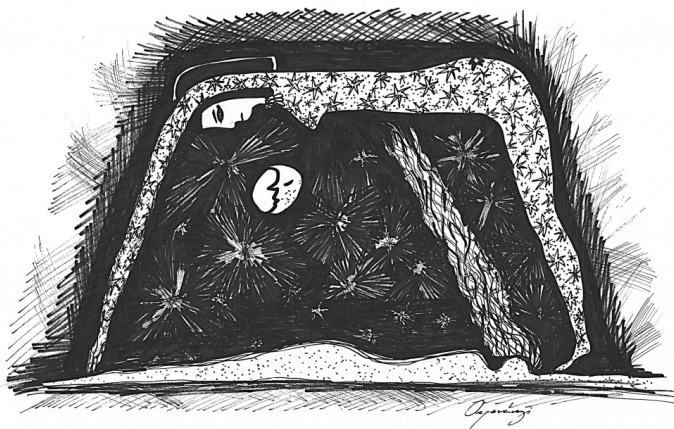
.....

TURCSIK KATALIN

iskolapszichológus | **BGéSZC Öveges József Technikum és Szakképző Iskola** | **óraadó oktató** | **ELTE PPK** | **alelnök** | **Magyar Pedagógiai Társaság** | pedagógiai szakszichológus | kutatási területei: gyógypedagógiai pszichológia (tanulási zavarok, ADHD, ASD)

.....

„Nut, az éj egyiptomi istennője”

„Lélekmadár”

„Védelmeső”

